

development of research methodologies, set some kind of ymenno methods formyrovalys definite promezhutok in history, The most prymenyaemye methods kazhdoy ystorycheskoy era, proanalyzovany essence of kazhdoho of existing methods in our Time, vyuvavleny The most upotrebytelny euchenymy in svoyh labors methods.

Keywords: methodofcontentanalysis, eventanalysis, cognitivemap pingtechnique, logical-intuitive analysis, formalization, quantification, methodofexpertassessment, situationalanalysis, comparisonmethod, themethodof decision-making methodforconstructingandanalyzingmodels.

ОСОБИСТІСНИЙ ВИМІР ІСТОРИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Людмила Барбара
(Київ)

ІДЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛЕНИ РУДНИЦЬКОЇ

В даній статті розглядається формування ідеологічних поглядів в політичній діяльності Мілени Рудницької, а також її діяльність як політика на міжнародній арені дій.

Ключові слова: Мілена Рудницька, політика, міжнародна діяльність, польський Сейм, УНДО, Союз українок.

Політична ситуація, яка виникла в Галичині і на Західній Волині після Першої світової війни, сприяла формуванню нових ідеологічних течій серед українського громадянства. Українська довоєнна ідеологія стала неактуальною внаслідок зміни історико-соціальних умов. Це призвело до кризи ідей. Політичні середовища, які не змогли передбачити розвитку подій, виявилися неспроможними переорієнтувати свою політичну тактику відповідно до нових обставин. Тому формування нової української політичної доктрини було позначене не тільки кризою ідеології, а й супроводжувалося розколами на практиці[9, с. 4].

На тлі цих подій з'явилися нові політичні лідери які прагнули реформувати політичну ситуацію в Україні на її користь. Серед діячів цих років досить чітко можна розгледіти і діяльність Мілени Іванівни Рудницької політична діяльність якої є красномовним прикладом складності українсько-польських взаємин.

Метою даної наукової роботи є спроба проаналізувати ідеологічні основи

політичної діяльності Мілени Рудницької, а також визначити чинники які сприяли формуванню даної особистості як політика в тогочасних умовах суспільства.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що, на думку автора, постать М.Рудницької, як політика, не достатньо досліджена та вивчена українськими істориками. Не слід також забувати що в соціально-історичних умовах які склалися після першої світової війни активізувався політичний рух жіноцтва. В багатьох європейських країнах жінки отримали безпрецедентні права – отримали право голосувати та займати державні посади, які раніше були для них недоступними. Західноукраїнська Народна Республіка, яка претендувала на територію Східної Галичини, намагалася забезпечити і жінкам України такі ж самі права. І саме М. Рудницька опиняється серед першого покоління жінок, які повністю користувалися політичними правами.

Історіографією даного питання займалася переважно українська діаспора серед них слід відзначити Марту Богачевську-Хом'як яка в своїй монографії «Білим по білому» акцентує особливу увагу на постаті М.Рудницької [2], внесли свій внесок в дослідження даної постаті такі діаспорні дослідники як Красівський Орест[6], Антонович Катерина[1]. Також досліджуючи українсько-польські стосунки не можливо не згадати постать М. Рудницької що і зробив польський дослідник М. Гачковський[5], та українські дослідники Федик І[9]. та Потіха О [7]. Однак загальний спектр політичної діяльності М.Рудницької досліджено не було, що і намагається зробити дослідник.

З початком світової війни Рудницька виїжджає до Відня – столиці тодішньої Австро-Угорщини. Тут вона продовжує навчання. Відень уже на той час, а особливо після війни, став центром української політичної еміграції, де активно пульсувало культурне життя, виходила численна українська преса. Саме в цьому місті знаходили свій притулок різні політичні організації, діяли постійні представництва українського уряду. Існував у Відні і жіночий комітет. Рудницька познайомилася із видатними активістками жіночого руху. Все це впливало на формування молоді Рудницької, її громадської позиції виховувало в ній великого патріота. З Відня розпочалася і політична діяльність, М. Рудницької де вона стала членом «Молодої Галичини» – організації, яка послідовно обстоювала ідею соборності та засуджувала прояви «радянськості», що поширювалися серед прихильників Є. Петрушевича. «Молоду Галичину» очолював Д. Левицький (пізніше – голова Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО) та «Української парламентської репрезентації» (УПР), його заступником був полковник Є. Коновалець – керівник Української військової організації (УВО). Після повернення на батьківщину М. Рудницька працювала в Українській партії національної роботи (УПНР),

заснованій Д. Донцовим 1924 року. Програмні декларації цього політичного табору передбачали збереження однакової відстані як від соціалізму, так і від «офіційного патріотизму». Наступного року, в рамках «консолідації» українського національного табору у Польщі, члени УПНР приєдналися до УНДО[5, с.127].

Під час листопадового перевороту у Львові М. Рудницьку арештовують польські активістки і саме цей факт болюче її вразив, адже, вона не могла постояти за власну батьківщину. Виїхавши після звільнення із в'язниці знову до Відня, Рудницька зустрічається із жінками-українками – членами Національної Ради українських жінок, які емігрували до Наддніпрянської України. Тут вона продовжувала не тільки політичну роботу, а й брала активну участь у Комітеті допомоги пораненим воякам, який очолювала О.Левицька. Разом з іншими жінками опікувалася Рудницька вояками, що перебували у Віденських лікарнях, надавала їм всіляку допомогу.

З 1919 р. Рудницька брала активну участь у діяльності жіночих установ і товариств, зокрема галицького «Союзу Українок» (СУ) – найбільшої в той час української жіночої організації. Головною метою СУ було піднесення освітнього й економічного рівня жінок та їхня суспільно-політична активізація[5, с.126-127].

Незадоволення про роль жінок у політичних партіях, а точніше їх відсутність висловлює Рудницька у своїй дискусійній статті «Жіноцтво і політичні партії», де автор зазначає «В політичні партії жіноцтво повинно вступати не як якась жіноча каста, лише на персональній основі, як звичайні члени, на тих самих правах та обов'язках, що мужчини»[8, с.118]. Лише так на її думку можна було жінок в дійсності залучити до політичного життя та брати активну участь в державотворчих процесах. Критикує Рудницька і секції які утворювало жіноцтво при партіях вважаючи їх непотрібними і навіть такими які є причиною нерівноправності жінки в партії, оскільки статут партії є однаковим для всіх членів а секції відносять жінок в окрему категорію.

Рудницька була не просто активним політиком та громадським діячем її діяльність мала глибокий ідеологічний характер оскільки крім того що вона дбала про благополуччя України М. Рудницька також намагалася домогтися політичних прав для жінки. Піднесення політичної свідомості жінок та активізація їх у політичному житті країни було однією з головних цілей М. Рудницької. Адже вона розуміла що без основ жіночого руху її політична діяльність, була б неможливою. Уже на той час Рудницька усвідомлює роль жінки в суспільно-політичних процесах, яка поруч з чоловіком бере активну участь у боротьбі за державність. У статті «Львівське жіноцтво під час листопадового перевороту» М. Рудницька писала: «Цілу гуманну працю, яка єдино осталася дозволеною в часах

ворожого наступу, перейняла на себе українська жінка: матеріальна опіка родинами наших жовнірів, усіма неповинними жертвами знущання, одним словом, головна частина діяльності міського комітету спочиває у руках жіноцтва. Рудницька переконується в необхідності створення жіночих організацій, які гарантували би українських жінок як повноцінних будівничих свого суспільства, для досягнення політичної мети. В цьому ж руслі вона активізувала і напрям Союзу Українок [3, с.12-13].

У своїй власній політичній діяльності М.Рудницька завжди ставила на перший план інтереси націй і не вагалася йти врозріз з партійною дисципліною, якщо вважала що тактика партії неправильна. Самостійність думки, відвага зробити власне рішення, вміння пов'язати раціональне думання зі стійким запалом віри в національну ідею вибороли їй чільне місце у політичному житті поза радянських українців. М. Рудницька була добрим промовцем вміла захоплювати широкі маси слухачів, не знижуючись до демагогії та не ображаючи їхнього здорового глузду. Як добрий промовець та політик, доносила свої переконання до аудиторії[4, с.11].

В 1919 р. М. Рудницька у Відні виходить заміж за М. Лисяка з яким в майбутньому і продовжила політичну діяльність в УНДО.

Домінуючу роль у формуванні ідеології українського руху в міжвоєнній Польщі відіграло Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), яке виникло у 1925 р. в результаті злиття Української народно-трудової партії (УНТП), Української партії національної роботи (УПНР) і частини Української парламентської репрезентації (УПР), ставши провідною українською політичною партією Західної України другої половини 1920-1930 рр., репрезентантом українців краю на міжнародній арені [7, с.1].

Утвердження польської влади в Західній Україні у 1923 р. призвело до консолідації національно-демократичних сил краю в рамках Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Продовжуючи традицію давньої УНДП, партія не визнавала польського панування і проголосила кінцевою метою своєї діяльності створення незалежної Української держави на всіх українських землях. Аналіз форм та методів боротьби за розв'язання національного питання дозволяє стверджувати, що у партійно-політичній системі Західної України УНДО посідало позиції легальної, опозиційної, реформістської, ліберальної, центристської, національно-визвольної політичної організації. Її невід'ємним елементом були питання захисту інтересів українського шкільництва, розбудови культурно-освітніх та господарських товариств краю.

УНДО, як одна з найвпливовіших політичних сил краю, володіла складом

найбільш кваліфікованих фахівців. Найбільший відсоток політичного активу партії становили юристи, на другому місці були інженери-кооператори, вчителі, лікарі. У партійно-політичному житті селянство було більш активне, ніж робітники і міщани. Посиленню впливу партії у суспільно-політичному житті Західної України сприяла її чітка організаційна структура. Націонал-демократи розширили свою діяльність як у Східній Галичині (у 1926 р. було 43 організації, а у грудні 1928 р. – 74), так і на Волині. Активна організаційно-політична діяльність УНДО наприкінці 1920-х рр. забезпечила йому безумовне лідерство в західноукраїнському національно-політичному русі[7, с.7-8].

Після деякої кризи в суспільно-політичному русі Західної України першої половини 20-х років із середини 1925р. починається активне політичне життя. У липні 1925 р. була створена Українська Національно-Демократична партія, програма якої передбачала захист економічних і культурно-національних інтересів українського населення.

У 1928 р. М. Рудницьку обирають послом до польського сейму. Вона увійшла в комісію закордонних справ, а також як спеціаліст у галузі шкільництва працювала в освітній комісії. Швидше за все, саме завдяки своїй позиції та успіхам на феміністичному ґрунті М. Рудницька опинилася серед кандидатів у депутати до польського парламенту 1928 року від УНДО – найбільшої легальної політичної організації українською населення у II Речі Посполитій та найсерйознішого захисника його інтересів на політичній сцені. В 1926 р. М. Рудницька була єдиною жінкою у складі Центрального комітету цієї партії.

До Сейму другого скликання активна діячка увійшла за загальнодержавним списком № 18 «Блоку Національних Меншин» (БНМ). Результати виборів 1928 р. можна визнати успіхом УНДО, особливо у Східній Галичині: партія здобула приблизно 50 % усіх українських голосів у Польщі. Крім М. Рудницької, сеймовий мандат отримало ще вісім жінок. Присутність інтелектуальної, освіченої жінки серед відновленої УПР діяла на користь українського представництва. Дослідники польського парламентаризму констатують, що за весь період існування польських законодавчих палат міжвоєнної доби (1919- 1939) лише декілька жінок – серед них М. Рудницька – справили помітний вплив на роботу Сейму.

Варто також наголосити, що наявність відносно численного українського представництва у польському парламенті викликала, принаймні спочатку, серйозні надії українського населення. На думку М. Шуміло, беручи до уваги усі геополітичні обставини, тогочасну УПР слід визнати найбільшим легітимним українським представництвом за весь міжвоєнний період, навіть попри її регіональний, східногалицький характер. Утім,

практичні наслідки активності українських депутатів у польських законодавчих палатах були не надто вагомими через їхню безкомпромісність та ізольованість, з одного боку, а, з іншого, із-за загального послаблення ролі парламенту[5, с.128-129].

Після розпуску парламенту президентським декретом у країні відбулися дострокові вибори 1930 року. Тоді М. Рудницьку обрали до Сейму вдруге (округ №51, повіти: Львів, Жовква, Сокаль, Рава-Руська, Яворів, Цешанів). За неї проголосувало понад 32 тисячі виборців. Виборча кампанія, як і початок роботи парламенту нового скликання, проходили під знаком так званої пацифікації (умиротворення) Східної Галичини. Офіційною причиною для неї стала саботажницька акція активістів деяких українських організацій. Польські керівники вжили безпрецедентно різких засобів переважно проти мирного українського населення, що викликало чимало протестів у світі. Події осені 1930 року набули характеру міжнародного скандалу.

У першу чергу, депутати УПР намагалися шукати справедливість на терені законодавчих палат, проте правлячий «Безпартійний Блок Співпраці з Урядом» блокував усяку дискусію з цього приводу. Тому керівництво УПР вирішило розпочати протестний рух на міжнародному терені. Згідно з діючими міждержавними договорами, національні меншини у Польщі могли звертатися зі скаргами на уряд до Союзу Націй. У грудні 1930 р. до секретаріату в Женеві надійшла така скарга від українських депутатів, окрему петицію під своїм іменем внесла М. Рудницька.

І дійсно, закордонна акція УНДО та УПР продовжувалася і в наступні роки. М. Рудницька навіть зустрічалася в Римі з Муссоліні, однак їй не вдалося надати справі відповідного розголосу. Якоюсь мірою винятком були заходи у справі Голодомору на Радянській Україні та палка промова депутатки на Конгресі Національних Меншин у Женеві в 1933 р.

Закордонна активність депутатки Сейму шкодила міжнародному авторитету польської держави. Це дратувало осіб, близьких до влади. Спікер Сейму К. Світальський навіть висловив перед Ю. Пілсудським думку про доцільність дисциплінувати непокірну діячку, але маршал не виявив зацікавлення цим питанням. Все ж таки деякі заходи проти М. Рудницької влада здійснила. Приміром, на початку жовтня 1931 року «Газета Польська» опублікувала відкритий лист групи жіночих депутаток до М. Рудницької. Її звинуватили в підбурюванні до громадянської війни та нелояльності супроти власної держави. Приблизно тоді ж у кулуарах Сейму депутатка була зневажена польським колегою. Ворожість з боку проурядових політиків давалася взнаки також у ході пленарних засідань. «Геть з польського Сейму! До Женеві! До Берліна!» – такими окриками зустріли

її деякі депутати, коли вона вийшла на трибуну 18 грудня 1931 р. «До Женеви підемо, — відповіла М. Рудницька, - чи це Вам сподобається, чи ні, бо таке наше добре право...». Схожих інцидентів було багато.

Половина 1930-х років принесла зміну політики УНДО, яке почало шукати можливості співпраці з польським урядом. До цього спричинилися різноманітні обставини, зокрема міжнародна ситуація та посилення радикальних настроїв в українському політичному житті. Керівництво партії погодилося на угоду з урядом, яка започаткувала так звану політику нормалізації. Компроміс передбачав можливість блокувати Міністерством внутрішніх справ старт у виборах незручних для влади кандидатів, зокрема так вчинили з кандидатурами голови УНДР Д. Левицького та М. Рудницької[5, с.130-131].

Ще одним доказом активної ідеологічної активної політичної діяльності Рудницької слугує донесення поліції про виступ М.Рудницької на конференції Української Політичної Репрезентації 2 липня, та участь у дискусії в справі курсу політики «нормалізації» де зазначається що посол М.Рудницька була проти всіх угод які уклалися стосовно України та Польщі які уклалися в курсі політики «нормалізації», оскільки вони дещо інакше інтерпретувалися за кордоном ніж в Україні, так закордонні політики вважають, що Польща не лише дотримується своїх зобов'язань, але й турбується про українців, бажаючи застрахувати себе від впливу комунізму. З огляду на такі результати, внаслідок засідання Української Парламентарної Репрезентації з польськими політиками, - на думку опозиції УНДО (Рудницька, Кохан, Кузик та інші), не може бути жодних порозумінь, оскільки, якщо вони проводяться навіть з хороших міркувань, однак завжди відрізняються від інтересів українського народу та приносять йому лише шкоду, а не потрібну допомогу[8, с.623].

Великого значення надавала Рудницька питанням захисту українського шкільництва. У січні 1931 р., коли у сеймі розглядалося питання бюджету міністерства освіти, вона виступила з великою промовою, в якій критикувала польський уряд за його дискримінаційну політику в галузі середнього шкільництва, зокрема, щодо закриття приватних гімназій у Рогатині і Дрогобичі, державної у Тернополі[6, с.68-70].

До зміни політичної лінії УНДО спричинилася комуністична політика на Наддніпрянщині на початку 1930-х рр. Індустріалізація, примусова колективізація і «культурна революція» в УСРР, що супроводжувалися масовими репресіями, викликали могутню хвилю протесту західноукраїнської громадськості, зокрема й УНДО. УНДО стало ініціатором організації всенародної протестаційної акції проти Голодомору. В липні 1933 р. президія УПР скликала у Львові з'їзд 48 представників від 44 громадських

організацій та установ Західної України, на якому було утворено перший громадський комітет рятунку України (ГКРУ). Головою було обрано Д. Левицького, а керівництво здійснював діловий комітет (ЦК) у складі В. Мудрого, З. Пеленського, М. Рудницької, В. Целевича та інші. УНДО через ГКРУ доклало чимало зусиль до організації акції допомоги голодуючим в радянській Україні. Були створені повітові рятункові комітети у багатьох місцевостях Львівського, Волинського, Станіславського та Тернопільського воєводств, які розгорнули активну роботу в масах щодо збору коштів, продуктів, організації протестаційних віч і демонстрацій, направлення відповідних телеграм до радянського посольства. З ініціативи УНДО ГКРУ оголосив 29 жовтня 1933 р. Днем національної жалоби і протесту. Польська влада обмежувала його відзначення через підписання радянсько-польського договору про не агресію в 1932 р., а після замаху ОУН на представника СРСР у радянському консульстві у Львові заборонила проведення масових зборів. Проте демонстрації протесту проти більшовицької політики проходили по всій Західній Україні аж до кінця 1934 р. Ундовці розкрили трагедію Голодомору в Україні на міжнародній арені, сподіваючись тим самим вплинути на політику більшовицького режиму щодо українців, спричинити безпосередню чи опосередковану допомогу голодуючим. М. Рудницька та З. Пеленський від імені ГКРУ брали участь в роботі Конгресів національних меншин в Берні (1933. 1934 рр.), зверталися з проханням розглянути справу голод, на засіданні ради Ліги Націй. Хоча спроби надати реальну допомогу зазнали невдачі, однак розгляд цієї справи на міжнародній арені був великою морально-політичною перемогою УНДО [7, с. 9-10].

Будучи легальною політичною партією, УНДО займало позиції провідної загальнонаціональної демократичної сили краю. Націонал-демократа опанували центральні освітні і господарські установи краю, були керівниками та активними діячами цих організацій. Разом з товариством «Рідна школа» ундовці вели активну боротьбу проти полонізації українського шкільництва, були діячами учительських товариств та оборонцями їх інтересів у стінах варшавського парламенту. Лідери УНДО на місцях брали найактивнішу участь у заснуванні читалень «Просвіти», проводили активну роботу, спрямовану на піднесення народної освіти, культури, виступали організаторами широкого кооперативного руху в краї. Під переважаючим впливом націонал-демократичної ідеології перебувало культурно-освітнє та економічне товариство «Союз українок», молодіжні організації. Стоячи на засадах християнської моралі, партія підтримувала науку та захищала права греко-католицької Церкви в Галичині і православної в інших українських землях, користувалась підтримкою Церкви та виступала захисником її

інтересів перед владним режимом. Отже, в першій половині 1930-хрр. - в період найбільшого загострення українсько-польських відносин – УНДО обіймало політичну, економічну, культурно-освітню сфери життя українського населення краю[7, с.12].

Іншим міжнародним полем, де УНДО виражала своє ставлення до Польщі був Конгрес національних меншин, який відбувся в серпні 1931 року. 29 серпня на Конгресі виступила Мілена Рудницька, яка згадала міжнародні зобов'язання Польщі про надання автономії Галичині. Далі вона зупинилася на польській системі управління Галичиною, на відносинах українців і польської влади. Заключною частиною її виступу було питання про «пацифікацію» і скарги українських послів до Ліги націй [9, с.28].

Виступаючи на IV з'їзді УНДО у березні 1932 року, Рудницька заявила: «З точки зору внутрішніх питань вважаю, що клич автономії не є реальним... Самостійність є явищем більш реальним ніж автономія і самостійність скоріше здобудемо за автономію, бо автономії ніколи не дістанемо... Теперішня ситуація у Польщі така, що клич той не підходить». Свою позицію Рудницька аргументує аналізом національної політики польського уряду, представники якого заявляли, що «нема українського народу як колективу, але є одиниці», від яких вимагається лояльність до Польської держави, тобто «зречення державницьких змагань»[6, с.71]. Варто зазначити, що Мілена Рудницька була одним із видатніших промовців парламенту.

Опозиція не відкидала цього гасла, але і не йняла віри в його реальність і пропонувала розглядати його лише як тактичний хід та засіб пропаганди. Були прийняті такі компромісні рішення в яких справа автономії взагалі не згадувалася. Однак опозиція була поти Народного з'їзду. Рудницька звернулася до голови УНДО з листом, в якому обґрунтовувала недоцільність зміни політичної орієнтації партії, заявляючи одночасно, що така позиція керівництва може викликати розпад в УНДО. М. Рудницькій і Д. Палііву йшлося про те, щоб за словами «Діло» осудити деякі невдалі на їх думку кроки партійного проводу в 1930-1931 рр. (спроби діалогу партійного проводу із польськими урядовими колами. – О.К.). Боротьба в партії не втихала. Рудницька була в її центрі. 3 листопада 1932 р. Д. Левицький проголосив постулат територіальної автономії. 19 листопада на засіданні ЦК більшість членів хвалили цю декларацію як початок нової української політики. Рудницька була звільнена від обов'язків референта пропаганди Екзекутиви УНДО, але в партії ще залишалася[6, с. 72].

На початку 1935 р. в керівники партії УНДО роблять спроби досягти порозуміння з правлячими колами Польщі з метою добитися територіальної автономії з власним сеймом, адміністрацією, шкільництвом. Правлячі кола порозумілися і в знак солідарності

керівництво УНДО вирішило взяти участь у виборах до сейму та сенату в 1935 р. Згідно союзу який був укладений між УНДО та польською проурядовою партією – всі українські кандидатури узгоджувалися з польським урядом. На вимогу поляків Рудницька не була включена у виборчі списки. У грудні 1935 р. ЦК УНДО виключив Рудницьку із своїх рядів. М. Рудницька була змушена покинути партію оскільки її власні погляди на демократію та політику не збігалися з партійними. Жіноцтво всеціло підтримало її. Жінки займалися політикою, практикували толерантність, виступали проти впровадження тоталітарних елементів в партійну діяльність українців. Але на цьому політична діяльність Мілени Рудницької не закінчилася, а лише перейшла на інший рівень.

Не припиняється політична діяльність і після еміграції М. Рудницької, після окупації Західної України більшовиками восени 1939 р. М. Рудницька перебирається на Захід. Влітку 1945 р. укладає контракт із Міжнародним Червоним Хрестом у Женеві, якому подає меморіали про жахливе становище українців. На запрошення Міжнародного Червоного Хреста переїжджає в лютому 1946р. до Женеві. Засновує там український Допомоговий Комітет і, як його голова, обороняє права української еміграції на чужині.

Одним з вагомих внесків М. Рудницької був рятунок української еміграції, яку комуністичний переворот застав у Чехословаччині. М. Рудницька рятує життя більш ніж 500 українцям, роблячи можливим для них вихід з Чехословаччини під міжнародною охороною. Після формування Української Національної Ради, влітку 1948 р., Виконавчий Орган доручає М. Рудницькій становище представника Української Національної Ради до Швейцарії. Таким чином, вона була єдина жінка, що входила в апарат еміграційного Державного Центру [1, с.20].

Мілена Рудницька зробила вагомий внесок в творення української державності. Адже в післявоєнний період коли країна була розгромлена та знесилена вона змогла активізувати жіночий рух і навіть вибороти для жінок конституційні права, що вже давно було зроблено в багатьох європейських країнах. Однією з перших жінок була прийнята до Української Національної Демократичної Організації від якої була послом до польського Сейму і гідно відстоювати права України та українців на міжнародній арені зокрема і в Лізі Націй. Не припинила свою політичну діяльність М. Рудницька і на еміграції вона активно продовжувала цікавитися долею України та її народу та сприяла подальшому її визволенню з чужого ярма. І саме завдяки далекоглядному баченню вперед Україна на сьогоднішній час самостійна та незалежна, а жінки мають рівні з чоловіками конституційні права. Адже саме цього прагнула та за цю участь боролася М. Рудницька.

Джерела та література

1. Антонович К. Мілена Рудницька /К. Антонович // Жіночий світ, листопад 1950. – Ч.11. – С.9-20.
2. Богачевська-Хом'як М. «Білим по білому. Жінки в громадському житті України 1884-1939» – К. Либідь, 1995 – 424 с.
3. Богачевська-Хом'як М. Мілена Рудницька і жіночий Рух // Наше життя – Our life – 1992. – № 9. – С.12-13.
4. Богачевська-Хом'як М. Мілена Рудницька і жіночий Рух // Наше життя – Our life – 1992. – № 10. – С.10-12.
5. Гачковський М. «Мілена Рудницька – українська жіноча та національна діячка, депутат польського сейму в 1928- 1935 рр.» Гуманітарні науки №2(22) / 2011 липень-грудень.
6. Красівський О. «Мілена Рудницька в суспільно-політичному русі Західної України 20-30-х років» Студії політичного центру «Генеза» – 1995. –№1. – С.68-72
7. Потіха О.Б. УНДО в суспільно-політичному житті західної України першої половини 1930-х років: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 „Історія України” / О.Б.Потіха. — Львів, 2007. – 17 с.
8. Рудницька М. Статті, листи, документи. – Збірник документів і матеріалів про життя, суспільно-політичну діяльність і публіцистичну творчість Мілени Рудницької / Упор. М.Дядюк. – Львів, 1998. – 844 с.
9. Федик І. УНДО, ОУН: ставлення до Польщі. – Львів, 1998. – 80 с.

Аннотація

В данной статье рассматривается формирование идеологических взглядов в политической деятельности Милены Рудницкой, а также ее деятельность как политика на международной арене действий.

Ключевые слова: Милена Рудницкая, политика, международная деятельность, польский Сейм, УНДО, Союз украинок.

Annotation

This paper deals with the formation of ideological views in politics Rudnitska Milena and her work as a policy in the international arena of action.

Key words: Milena Rudnytska, politics, international activities, the Polish Sejm, UNDO, the Union of Ukrainian Women.